

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора юридичних наук, професора Коломоєць Тетяни Олександрівни – на дисертацію Пархети Вікторії Іванівни «Публічне адміністрування в сфері дорожньої інфраструктури в Україні та урахування стандартів ЄС щодо його удосконалення», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

Актуальність теми дослідження. В будь-якій розвинутій країні розвиток дорожньої інфраструктури є запорукою стабільного розвитку економіки та належного функціонування автомобільного транспорту. Слід відмітити значні позитивні зрушення в будівництві нової дорожньої інфраструктури України за останні 5 років, яка тільки почала розвиватися з урахуванням світових, зокрема європейських стандартів, а також значне спрямування інвестиційних коштів на планування та будівництво не лише доріг а іншої дорожньої інфраструктури (мостів, дорожній розв'язок, віадуків та ін.), яка не знала реконструкцій більше ніж 40 років. В той же час з початком збройної агресії росії на територію України і триваючих більше року починаючи з 24 лютого 2022 року військових дій на території України темпи розвитку дорожньої інфраструктури призупинені, більше того суттєвими є пошкодження а також знищення об'єктів дорожньої інфраструктури, зокрема мостів, що покладає на органи влади України обов'язок розробки нової повоєнної стратегії відбудови дорожньої інфраструктури, яка буде базуватись на сучасних європейських практиках, оновленій законодавчій базі та науково обґрунтованих методологічних підходах щодо її побудови та належного функціонування. У зв'язку з цим нагальною є проблема публічного адміністрування в сфері дорожньої інфраструктури в Україні, яку необхідно вирішувати з урахування міжнародного, перед усім європейського досвіду ефективного публічного менеджменту в цій сфері, що вказує на актуальність та своєчасність дослідження Пархети В.І.

З урахуванням вивчення змісту дисертації, наукових публікацій автора можна стверджувати, що дисертаційне дослідження Пархети В.І. являє собою нове за концептуальним підходом та шляхами його реалізації науковим дослідженням, в якому, спираючись на результати критичного аналізу існуючих наукових напрацювань, чинного законодавства, міжнародного досвіду з позицій науки адміністративного права теоретично обґрунтовано концептуальні положення удосконалення публічного адміністрування у сфері дорожньої інфраструктури з урахування сучасного стану розвитку української держави, спрямованого на забезпечення гармонізації вітчизняних та європейських засад забезпечення прав громадян.

Належним необхідно визнати методологічний підхід щодо дослідження, що свідчить про достатній рівень володіння дисертанткою загальними та спеціальними методами наукового пізнання та вмінням використовувати їх для вирішення завдань, поставлених у роботі. Достатній рівень наукових узагальнень базується на системному підході. Були також використані інші методи, характерні для наукових робіт з юридичних наук: формально-юридичного аналізу, класифікації, юридичної компаративістики та побудови правової моделі. Методи наукового дослідження обрані із врахуванням його мети та предмету наукового аналізу – сутності оновленню змісту принципів адміністративного права України в межах формування людиноцентристської концепції адміністративного права. Методи і прийоми доречно використані для формулювання авторських понять, висновків та рекомендацій, в тому числі – щодо внесення змін до чинного законодавства з метою забезпечення його адаптації до міжнародних стандартів діяльності органів публічної адміністрації.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизна.

Більшість наукових положень, рекомендації та висновків представленого дисертації є належним чином обґрунтованими та достовірними, Результатам дисертаційного дослідження В.І. Пархети

притаманний належний рівень наукової новизни, при цьому дисертанткою певні положення сформульовані вперше, а низка вже відомих отримала свій подальший розвиток та удосконалення.

Оцінюючи формальні якості дисертації, можна стверджувати, що вона виконана в основному з дотриманням наукового стилю, авторські позиції викладені досить чітко і переважно належним чином аргументовані. Результати дисертаційного дослідження належним чином висвітлені у достатній кількості наукових статей, а також пройшли апробацію на різноманітних наукових конференціях та інших заходах.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертація є першим у вітчизняній адміністративно-правовій науці монографічним дослідженням, присвяченим правовим та організаційним засадам публічного адміністрування в сфері дорожньої інфраструктури, здійсненим на основі аналізу сучасного нормативно-правового забезпечення та практики такої діяльності, результатом чого запропонована низка нових наукових положень і висновків, що виносяться на захист.

З урахуванням сучасних підходів, наявних у юридичній науці, дисертанткою сформульовано основні параметри проблеми, яка вирішується у дисертаційній праці, та концептуальні засади їх розв'язання, а також спрямовує одержані результати на виявлення і формулювання сучасних обґрунтованих пропозицій і рекомендацій організаційного та правового змісту щодо формування та закріплення ефективних форм публічного адміністрування в сфері дорожньої інфраструктури.

Загальне позитивне враження від представленого дослідження підкріплюється результатами, які характеризують його **наукову новизну**.

Вперше розкрито сутність та зміст публічного адміністрування в сфері дорожньої інфраструктури під яким слід розуміти регламентовану законами та іншими нормативно-правовими актами діяльність суб'єктів публічного адміністрування, спрямована на виконання законів та інших нормативно-правових актів, у тому числі шляхом прийняття адміністративних рішень,

надання встановлених законами адміністративних послуг щодо будівництва, ремонту, реконструкції, а також експлуатаційного утримання доріг та дорожньої інфраструктури та встановлення заходів адміністративної відповідальності за їх порушення. Виокремлено та розкрито зміст таких форм публічного адміністрування у сфері дорожньої інфраструктури: 1) видання нормативних актів публічного адміністрування у сфері дорожньої інфраструктури; 2) застосування нормативних приписів шляхом видання ненормативних актів публічного адміністрування у сфері дорожньої інфраструктури та здійснення матеріально-технічних операцій; 3) укладання адміністративних договорів у сфері дорожньої інфраструктури; 4) здійснення реєстраційних, дозвільних та погоджувальних процедур у сфері дорожньої інфраструктури; 5) здійснення контролю за дотриманням законодавства у цій сфері, виявлення, фіксація порушень та застосування заходів юридичної відповідальності.

Удосконалено заходи адміністративно-правового забезпечення функціонування сфери дорожньої інфраструктури в Україні з урахуванням досвіду ЄС, а саме: врегулювання процедури прийняття відбудованої автодороги в експлуатацію та процедури заключення між Укравтодором (у випадку будівництва доріг міжнародного та державного значення) або органом місцевого самоврядування (у випадку будівництва доріг місцевого значення) та головним підрядчиком будівництва дороги договору щодо її обслуговування; врегулювання процедури громадського контролю за витратою бюджетних коштів на будівництво, реконструкцію автодоріг, зокрема запровадження звітування Укравтодору, органів місцевого самоврядування, а також підрядних організацій, які виграли тендер на будівництво (ремонт) дороги перед громадськістю, в тому числі запровадження процедури громадського аудиту будівництва та ремонту автодоріг; затвердження довгострокової програми концесії автомобільних доріг в Україні; запровадження договорів страхування об'єктів дорожньої інфраструктури.

З'ясовано наукові положення щодо нормативного визначення та закріплення таких понять, як «дорожня інфраструктура», «об'єкти дорожньої інфраструктури», «стандарти дорожньої інфраструктури», «утримувач дорожньої інфраструктури», на підставі чого запропоновано законодавчо закріпити їх у Законі України «Про автомобільні дороги» або новому Законі України «Про дорожню інфраструктуру». Удосконалено наукові положення щодо оптимізації правових засад встановлення адміністративної відповідальності за порушення у сфері дорожньої інфраструктури, зокрема щодо: 1) виключення стягнення у вигляді «позбавлення права керування транспортними засобами на строк від шести місяців до одного року» з санкції статті 124 КУпАП «Порушення правил дорожнього руху, що спричинило пошкодження автомобільних доріг...», залишивши тільки штрафну санкцію; 2) необхідності запровадження спочатку адміністративної а в подальшому можливо і кримінальної відповідальності за порушення правил дорожнього перевезення небезпечних вантажів, правил проїзду великогабаритних і великовагових транспортних засобів мостовими переправами; 3) необхідності розробки та прийняття Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення, що посягають на встановлений порядок будівництва, реконструкції та утримання автомобільних доріг, дорожньої інфраструктури та перевезення вантажів автомобільним транспортом.

В межах роботи дістали подальшого розвитку наукові підходи щодо необхідності та доцільності регулювання публічного адміністрування у сфері дорожньої інфраструктури в Україні нормами адміністративного права, а саме: 1) публічне адміністрування у сфері дорожньої інфраструктури є правовою та організаційною формою діяльності відповідних суб'єктів владних повноважень (Міністерства інфраструктури, Укравтодору, Укртрансбезпеки, міської ради та ін.), як засобу реалізації їх адміністративно-правового статусу; 2) публічне адміністрування у сфері дорожньої інфраструктури є адміністративною діяльністю суб'єктів публічної адміністрації, що здійснюється шляхом надання публічною

адміністрацією адміністративних послуг (основний вид діяльності) і здійснення виконавчо-розпорядчої (управлінської) та контрольної діяльності (додаткові види діяльності), містить сприяльне публічне адміністрування та забезпечувальне адміністративне провадження, що пов'язане із забезпеченням нормального функціонування дорожньої інфраструктури для забезпечення реалізації соціальних та економічних прав громадян, приватних осіб і забезпечення публічного інтересу держави.

Обґрунтовані положення щодо удосконалення системи органів публічного адміністрування в сфері дорожньої інфраструктури України шляхом створення підрозділу контролю за експлуатацією дорожньої інфраструктури (доріг, узбіч, пішохідних переходів, обмежувачів швидкості руху транспортних засобів) в місцевих радах та їх виконавчих органах, які будуть узгоджувати порядок експлуатації даних об'єктів, розробляти порядок відшкодування збитків за завдання їм матеріальної шкоди та встановлювати заходи юридичної (перед усім матеріальної) відповідальності за завдання їм шкоди, кошти які будуть направлені на відновлення дорожньої інфраструктури.

Повнота викладу основних результатів дисертації в наукових фахових виданнях. Основні теоретичні висновки та практичні рекомендації, що містяться у дисертації, викладені у 5 наукових статтях, опублікованих у виданнях, що визнані як фахові з юридичних дисциплін, у тому числі 1 стаття – у зарубіжному науковому виданні, а також у 4 тезах доповідей на науково-практичних конференціях, що свідчить про досить широке та різностороннє впровадження результатів дослідження.

Дисертаційне дослідження виконане автором самостійно з використанням останніх досягнень теорії адміністративного права. Усі сформульовані в ньому положення, висновки та пропозиції обґрунтовані на основі особистих досліджень автора. Авторка для аргументації власних положень і висновків використовувала напрацювання інших учених, на які обов'язково робилися посилання.

Також слід відмітити стан та можливості впровадження результатів означеного дослідження, зокрема в: науково-дослідній діяльності – для покращення механізмів публічного адміністрування у сфері дорожньої інфраструктури України, а також можуть бути основою для подальших наукових досліджень із відповідної проблематики; правотворчій діяльності – для вдосконалення КУпАП, Закону України «Про автомобільні дороги»; правозастосовній діяльності – для вдосконалення діяльності органів публічного адміністрування у сфері дорожньої інфраструктури України та органів адміністративно-деліктної юрисдикції щодо застосування заходів адміністративної відповідальності у цій сфері; навчальному процесі – у викладанні студентам вищих навчальних закладів дисциплін «Адміністративне право», «Адміністративна відповідальність», під час підготовки підрозділів підручників і навчальних посібників із відповідних навчальних дисциплін, а також статей і наукових повідомлень.

Дискусійні положення дисертаційного дослідження. У цілому позитивно оцінюючи дисертацію Пархети В.І. необхідно висловити ряд зауважень, звернути увагу на твердження, що викликають сумніви та можуть слугувати підґрунтям для дискусії під час її захисту:

1. Вважаємо, що в деяких підрозділах дисертація перевантажена поглядами, та думками інших дослідників, що здійснювали дослідження в даній сфері, які необхідно було б конкретніше взаємопов'язати з позицією дисертанта, адже це дещо ставить власні авторські здобутки (розробки) на другий план. Прикладами може бути розгляд поняття публічного адміністрування (підрозділ 1.1, с. 27-33), а також аналіз змісту поняття підстав адміністративної відповідальності (підрозділ 3.1, с.125-128).

2. При висвітлені зарубіжного досвіду публічного адміністрування в сфері дорожньої інфраструктури у підрозділі 1.3 «Зарубіжний досвід публічного адміністрування в сфері дорожньої інфраструктури та шляхи його впровадження в Україні» авторкою досліджено перед усім безсумнівний передовий досвід країн Європейського Союзу, окремі приклади якого

пропонується запровадити в Україні. Однак не дослідженим є досвід багатьох прогресивних у сфері будівництва, фінансування та експлуатації дорожньої інфраструктури країн, зокрема Японії, Сінгапуру, США та ін.

3. В розділі 3 роботи «Адміністративна відповідальність у сфері дорожньої інфраструктури в Україні» дисертантці при дослідженні особливостей застосування заходів адміністративної відповідальності за порушення у сфері дорожньої інфраструктури, доцільно було б більше уваги приділити ефективності відповідальності юридичних осіб за порушення в цій сфері.

4. Однією із форм публічного адміністрування в сфері дорожньої інфраструктури в Україні на яку звертає увагу та аналізує авторка в підрозділі 2.3 роботи є здійснення реєстраційних, дозвільних та погоджувальних процедур у сфері дорожньої інфраструктури. Зокрема в роботі звертається увага та проблеми, які виникають на етапі проведення тендерних процедур у сфері дорожньої інфраструктури, в той же час конкретних напрямків їх оптимізації в тому числі з використанням зарубіжного досвіду авторкою не наведено.

5. В роботі авторкою звертається увага на необхідності вжиття дієвих заходів, спрямованих на відновлення дорожньої інфраструктури, яка суттєво постраждала та страждає від збройної агресії росії на території України, зокрема робиться акцент на необхідності більш системного впровадження концесії при їх будівництві та експлуатації доріг міжнародного значення, які сполучають Україну з країнами партнерами України на шляху до євроінтеграції. Разом з тим варто б почути думку авторки щодо інших механізмів удосконалення публічного адміністрування у сфері дорожньої інфраструктури в повоєнний час.

В цілому зазначені зауваження не впливають на позитивну оцінку виконаної роботи і характеризують її новаторський характер та складність предмету наукового аналізу, що викликає бажання дискутувати.

На підставі викладеного, слід резюмувати, що дисертація «Публічне

адміністрування в сфері дорожньої інфраструктури в Україні та урахування стандартів ЄС щодо його удосконалення» є завершеною самостійною працею, в якій отримано ряд нових науково обґрунтованих теоретичних результатів, що в сукупності вирішують важливу наукову проблему систематизації та оновлення теоретико-правової доктрини в сфері публічного адміністрування у сфері дорожньої інфраструктури. Вона відповідає вимогам до оформлення дисертації, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року, а її автор – Пархета Вікторія Іванівна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Офіційний опонент:

**доктор юридичних наук, професор,
Заслужений юрист України,
декан юридичного факультету
Запорізького національного
університету**

Тетяна КОЛОМОЄЦЬ

Підпис Коломоєць Тетяни засвідчую:

**Перший проректор
Запорізького національного університету,
доктор юридичних наук, професор**

Олександр БОНДАР